

La Festa del Pi a Figaró-Montmany

Dr. Oscar Farrerons Vidal
Universitat Politècnica de Catalunya
Juny 2023

Orígens

Tal i com vàrem explicar en el darrer numero de Bagant (primavera 2023), al Montseny es celebra la festa del Pi a dos municipis: a Centelles i a Figaró-Montmany. És una festa relacionada amb antigues reminiscències de culte als arbres, connectada amb la fecundació, i amb la regeneració de la natura.

El poble del Figaró va néixer a l'entorn d'uns molins que utilitzaven l'aigua del riu Congost com a força motriu. Alguns d'aquests molins encara avui els podem veure, en ruïnes o reaprofitats per altres utilitats, com el molí de Ca l'Antic, el d'en Xicola i el de Ca n'Oliveres.

Durant el segle XIV aquest veïnat primerenc a l'entorn del Congost, desapareix de la documentació, afectat per la mort de la població per la pesta Negra. Cap al 1371 reapareix documentat un hostal denominat Figueró, al marge esquerre del Congost, prop de l'actual centre del poble. Els amos de l'hostal prendran el cognom Figueró i s'inicia una dinastia que passa de pares a fills amb Pere, Joan, Guillem, i una Antonia Figuerona, que en els documents oficials de 1475 apareix com propietària de l'hostal i els cellers amb el vi i el blat que tenia, tot encara sota domini del senyor del castell de Montmany, que s'aixeca a l'altre costat del Congost.

A finals del segle XV esdevingué pràctica habitual tancar acords dins de l'hostal dels Figueró en comptes de fer-ho a l'era de Can Xicola, adossada a l'església parroquial de Sant Pere de Vallcàrquera, que havia estat el lloc normal de reunió dels parroquians fins aleshores. En aquest moment històric es pot considerar que la primacia comercial de la parròquia es desplaça de la Vallcàrquera medieval al nou nucli que creixia a l'entorn del camí ral. Com que el nucli era puixant, l'església catòlica no podia deixar de tenir-hi presència, de manera que al 1413 s'hi construeix la petita capella de Santa Anna i Sant Rafael a tocar l'hostal dels Figueró.

Les antigues dependències del mas Figueró s'anaren convertint en nous habitatges. El graner i l'antiga torre de defensa, que ara ja no era tant necessària, es transformaren en noves vivendes. A finals de segle XVII ja s'estaven ocupant les feixes de conreu situades sota el camí ral per construir-hi cases, totes amb la seva corresponent peça de terra per fer hort.

Rafael Figueró morirà al 1751 i, en el seu testament, deixà 518 lliures per a la reconstrucció de la capella de Sant Rafael. Calia donar esplendor a l'antiga construcció medieval, i per això l'edifici serà aixecat d'obra nova després de l'enderrocament de l'original, en el mateix emplaçament, a la cantonada del camí ral amb el call.

A mitjans de segle XIX, el centre parroquial serà traslladat al Figaró, confirmant la preponderància del nucli, que el pas del ferrocarril i de la nova carretera de Ribes no farà més que corroborar.

Avui en dia Figaró-Montmany és el nom oficial de municipi, encara que segons l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) en català normatiu hauria de ser El Figueró i Montmany. El nom històric del municipi era Montmany de Puiggraciós, però al 1985 va canviar per Montmany-Figaró, i el 1994 al nom actual de Figaró-Montmany. L'any 2004 es va celebrar una consulta popular en la qual es va decidir continuar amb el nom utilitzat fins aquell moment, sense catalanitzar-lo segons les indicacions de l'IEC.

Ajuntament de Figaró-Montmany (Farrerons, abril 2023).

La Festa del Pi a Figaró-Montmany

La Festa del Pi de Figaró-Montmany es celebra el dia abans dels Sants Patrons. Aquest any 2023 es van festejar el diumenge 16 d'abril i el dilluns 17 d'abril.

Tradicionalment la festa del Pi de Figaró era una festa en que sols hi podien participar activament els homes, però actualment això ja és història i trobem entre els trabucaires tant homes com dones.

El diumenge 16 d'abril va començar la festa del Pi reunint tot el poble a les 8h30 al bar

“El Cau” per prendre la tradicional “barreja” (anis i moscatell). Oficialment la sortida per anar a buscar el pi és des de la plaça Anna Bosch, al centre del poble, però a la pràctica tothom va sortir des del bar per pujar tots junts caminant fins als boscos de can Oliveres, on es va procedir a la tala del pi triat. Aquest any era una esplendorós pi configurat amb dos gran branques.

FESTA DEL PI i DELS SANTS PATRONS 2023
16 I 17 D'ABRIL
 Figaró - Montmany

FESTA DEL PI DIUMENGE 16 D'ABRIL

8.30H → A LA PLAÇA ANNA BOSCH
 Trobada a la plaça per pujar caminant
Recomanem deixar el vehicle al poble i venir l'engorronat a la zona de muntanyes. Per a les persones amb mobilitat reduïda hi ha un buscador d'accessibilitat a la zona d'engorronat.

10.30H → A CAN OLIVERES
 Esmorzar

12.30H → PARC DOLORS RIERA
 Alçament i plantada del pi

18.00H → SALA NOU CASINO
 Presentació del llibre DE FIGARÓ A VALLCÀRQUERA. EL RETAULE DE SANT PERE, a càrrec de Figaró-Memorial

21.30H → PARC DOLORS RIERA
 Crema del pi
l'organització advertim a les persones amb problemes d'alta o amb sensibilitat auditiva que existeix risc de porucació en els actes que participem els trabucaires.

SANTS PATRONS DILLUNS 17 D'ABRIL

10.30H → A L'AJUNTAMENT
 Sortida en processó fins a Sant Pere de Vallcàrquera

11.30H → SANT PERE DE VALLCÀRQUERA
 Missa a Sant Pere de Vallcàrquera

SEGUIDAMENT,
 Sortida en processó de l'església de Sant Pere a l'església de Sant Rafael

14.30H → SALA NOU CASINO
 Dinar de Sants Patrons
 El menú inclou: amanida de xató amb bacallà i tonyina, fideuàs de peix amb oli d'oli, refrescant de llimona, boguats, pa i cafès.

Preu menú: 20€. Venda de tiquets a l'Ajuntament de Figaró i a l'Estanquet fins al divendres 14 d'abril.

COL·LABORADORS:
 Ajuntament de Genís, Bar Fig, Bof Edo Castells, CJA la Riera, CJA Hortal, CJA Giribert, Casal Frontó, Camplug, SL, Duran ET RIS, Comissió de Festa, Comissió de 2, Tírbolats, Despatx de Poble, DECA, FICAR, Farcidors Figaró, For de CA FARC, Horta de Can Terres, Jermolens Sala, Josep Coll Comissió, Succesors de J. PONS S.A., Poble de Genís, Mercaderia Santa Anna, Merc. Juncs, MSA, Azzucchi Orlina, Restaurant La Cuinaera, Serris Vila, Succesors de J. PONS S.A., Poble de Genís, Vialobó Construccions

Organiza:

Col·labora:

Cartell promocional de la festa del Pi i els Sants Patrons 2023.

Tradicionalment, abans de la tala del pi, es feia un esmorzar de brasa al bosc, però les condicions meteorològiques actuals desaconsellen fer foc al bosc, de manera que aquest any 2023 primer es va talar el pi, i després es va baixar al poble, on l'esmorzar de germanor amb botifarres i carn a la brasa va tenir lloc al camp de futbol. Ja fa anys que la tala del pi es fa amb serra mecànica i el transport amb camió, però antigament es feia amb xerrac i es transportava en carreta tirada per matxos.

La tala del pi protagonista de la festa 2023, als boscos de Ca n'Oliveres. (Farrerons, abril 2023).

Després d'esmorzar, es canta el "*Himne de Figaró*" i tot seguit el pi és passejat dalt del camió per la carretera de Ribes (el carrer principal del poble) amunt i avall. Tot el recorregut és animat pels trabucaires, abillats amb pantaló i samarreta negres i faixa i barretina vermelles; trabucaires que, amb les seves armes, omplen de soroll i fum el poble.

El pi protagonista de la festa va ser plantat a dos quarts d'una al mig de la plaça Dolors Riera, al peu de l'estació ferroviària de Figaró. Allà va recuperar la seva verticalitat i tornà albirar altiu a les persones que s'hi van arraulir a l'entorn.

La festa s'atura a l'espera que la nit caigui per procedir a la crema del pi. Els

figanorencs van aprofitar per fer el vermut i un bon dinar de diumenge. Per la tarda, per fer temps, aquest any 2023 l'entitat Figaró-Memorial va aprofitar per presentar el llibre "*De Figaró a Vallcàrquera, el retaule de Sant Pere*".

Plantada del pi a la plaça Dolors Riera. (Farrerons, abril 2023).

La crema del Pi

Tradicionalment, amb l'arribada la nit, els veïns s'atansaven a la plaça per escoltar de nou el brogit dels trabucaires que donava pas a la crema del pi. La celebració acabava amb una gran traca eixordadora quan el foc del pi començava a davallar.

Aquest any 2023, d'especial sequera i perill d'incendi, la crema del pi ha estat anul·lada per evitar que alguna guspira prengués foc al bosc. És el primer any que això passa, una altra manifestació més de les conseqüències del canvi climàtic.

La festa del Pi de Figaró es porta a terme com a mínim des de 1912, i ha estat recollida en el “*Inventari del patrimoni immaterial cultural de la reserva de la biosfera del Montseny*”.

Els figaronencs cantant l'himne de Figaró, després de l'esmorzar. (Farrerons, abril 2023).

Himne del Figaró

Figaró poble bonic amb paisatge de pessebre

Figaró poble gentil com flors d'abril

Figaró que a tots somrius i a tots mostres cara alegre

Figaró, Figaró, visca, visca el Figaró.

*Apartant d'aprop seu remors estranyes
dorm tranquil com l'ocell a dins del bosc
per bressol té la falda de muntanya
per cançons les tonades del Congost.*

*Per fer-se gran muntanya amunt s'enfila
per respirar el pur alè dels pins
i Sant Rafel és l'àngel que vigila
i al seu empar reposen els veïns.*

*Estimem amb amor sagrat i noble
eixa vall la més bella del contorn
demostrarem ser bons fills de nostre poble
procurant enantint-lo cada jorn.*

*El nostre afany, treball ple de honradesa
el nostre anhel, pau santa i germanor
d'eix foc sagrat servant la flama encesa
serà sincer el nostre cor.*

Bibliografia

Ajuntament de Figaró-Montmany (2023): *Festa del Pi*. <https://www.figaromontmany.cat/municipi/festes-i-fires/1370-festa-del-pi.html> (consulta abril 2023).

Farrerons Vidal, Oscar (2021): *Històries del Montseny*. Cassà de la Selva: editorial Gavarres.

Òdena Rodríguez, Josep Lluís (2020): Un baixmontsenyenc voltant pel massís (IV). *La Sitja del Llop*, 48, p. 21-24.

Oliver, Joan (2013): Origen i desenvolupament dels veïnats de camí ral de la vall del Congost. *Monografies del Montseny* 28, p. 141-162.